

СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ ІРИНИ АНАТОЛІЇВНИ СЕРГЄЄВОЇ

26 жовтня 2019 року пішла з життя завідувачка відділу фонду юдаїки Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Ірина Анатоліївна Сергєєва – добра та радісна людина, видатна дослідниця єврейської культурної спадщини, зберігання, вивченню та залученню до наукового обігу якої вона віддала більшу частину свого життя.

До Бібліотеки Ірина Анатоліївна прийшла у квітні 1986 року. Певний час вона працювала у відділі обмінно-резервного фонду, була завідувачкою сектору науково-технічного опрацювання фондів. На початку 1992 року цей сектор був перепрофільований на збирання єврейської літератури та рукописів, а в жовтні остаточно приєднаний до Інституту рукопису як сектор сходознавства (з 2002 року – відділ фонду юдаїки).

Відділ має свою довгу й складну історію. Як окремий єврейський бібліотечний відділ він діяв з 1919 до 1950 року, коли, за наказом радянської влади, був взагалі ліквідований. Його книги та рукописи було передано до відділу обмінно-резервних фондів, а картотеки й каталоги – просто знищено.

Саме в такому неописаному та розпорошеному стані бібліотечно-архівних матеріалів з юдаїки Ірина Анатоліївна взяла на себе відповідальність за відродження, і, власне, нове життя, одного з найцінніших на сьогодні фондів Бібліотеки.

Свою енергією й ентузіазмом пані Ірина Сергєєва надихала невеликий, але дуже згуртований колектив співробітників відділу на грандіозну справу з відновлення унікального зібрання єврейських рукописів та друків. Ірина Анатоліївна встигала буквально все: переглядати каталоги Бібліотеки на предмет виявлення у них документів їдишем та івритом, облаштовувати приміщення, виділене під єврейську літературу, спрямовувати сили та знання своїх колег на наукове

опрацювання фондів, генерувати нові ідеї та втілювати їх у проєктах стосовно залучення єврейських фондів Бібліотеки у світовий культурний простір.

За мудрого керівництва Ірини Сергєєвої відділ став справжнім загальнонаціональним осередком зі зберігання та вивчення єврейської культурної спадщини. Пані Ірина розпочала роботу відділу з відновлення довідкового-бібліографічного апарату на зібрання юдаїки та стала співкерівницею та співукладачкою цифрової антології «Єврейський музичний фольклор», спільного проєкту НБУВ та Інституту проблем реєстрації інформації НАН України з перезапису матеріалів єврейського фоноархіву на сучасні електронні носії інформації та їхнього видання. У 1998 році Ірина Сергєєва захистила кандидатську дисертацію на тему «Історико-книгознавчий аналіз та археографічний опис єврейських декорованих рукописних пам'яток України XVIII – першої половини ХХ ст.».

Фахові знання та ґрунтовні академічні дослідження Ірини Анатоліївни високо цінує наукова спільнота як України, так і світу: це і монографії та численні статті про життя та етнографічно-збирацьку роботу визначного єврейського діяча Семена Ан-ського, і студії про єврейську періодику в Україні, і дослідження унікальних єврейських рукописних записних книг громад і товариств – *нінкасїм*. Багато зробила Ірина Анатоліївна і для подальшого вивчення та повернення історичної пам'яті про Зіновія Кісельґофа, Марка Епштейна, Аврама Гаркаві, Мойсея Береговського, Юлія Енгеля. Пані Ірина охоче й захопливо ділилася своїми глибокими знаннями з улюбленої справи, надихала молодше покоління до академічної діяльності та популяризувала фонди рідної їй Національної бібліотеки: була постійною викладачкою авторських університетських курсів з єврейської культури в Міжнародному Соломоновому університеті в Києві (1994–2000), на міждисциплінарній сертифікатній програмі з юдаїки (2003–2019) і на магістерській програмі з юдаїки (2012–2019) у Національному університеті «Києво-Могилянська академія»; запрошеною лекторкою на різних академічних семінарах та доповідачкою на численних міжнародних конференціях і конгресах.

Так багато ще планувала й прагнула зробити наша добра колега, щира та надійна подруга, яка завжди надавала свою підтримку та допомогу в чийсь біді, а сама – в радості чи в горі – була сповнена добра й любові до людей. Ми, всі її колеги, любили й поважали її. Світла пам'ять про Ірину Анатоліївну назавжди залишиться у наших серцях.

On October 26, 2019, Dr. Iryna Serheyeva, the senior researcher and Head of Judaica Department of Institute of Manuscript at V. I. Vernadsky National Library of Ukraine, warmhearted and joyful person, noted scholar, who dedicated the greater part of her life to preservation, research and introducing for academic studying the Jewish cultural heritage, passed away.

Iryna came to the Library in April 1986. She worked in the Exchange and Reserve Collection Department for some time and was the Head of the Sector for Scientific and Technical Processing of the Collections. At the beginning of 1992 the Sector was repurposed for collecting Jewish literature and manuscripts, and in October 1992 it was eventually affiliated with the Institute of Manuscript as the Sector for Oriental Studies (since 2002 – the Judaica Department).

The Department has a long and complicated history. It functioned as a separate library unit since 1919 till 1950, when, at the behest of the Soviet authorities, it was completely liquidated. Its books and manuscripts were transferred to the Exchange and Reserve Collection Department, and the catalogues and inventories were destroyed.

Exactly in such uncatalogued and scattered condition of the Judaica library and archival materials Iryna has taken the responsibility for revival and actually a new life for the department with one the most valuable Library collections.

With her energy and enthusiasm Dr. Iryna Serheyeva has inspired a small, but a very united Judaica Department staff team for the grand work in rebirth of the unique Jewish manuscript and print collection. Iryna practically managed to have time for everything: look through the Library catalogues in order to find Yiddish or Hebrew documents, equip premises given for the Jewish literature, guide and direct energy and knowledge of her colleagues for scientific processing of the collections, generate new ideas and embody them in projects for introducing and bringing the Library Jewish collections into the world cultural space.

During the wise management of Iryna Serheyeva the department has become a real center for preservation and research of the Jewish cultural heritage. Iryna started the department work from making Judaica collection guide and bibliographic apparatus anew. She became a co-manager and co-compiler of the digital anthology «Jewish Music Folklore», a common project of Vernadsky National Library of Ukraine and

Institute for Information Registration Problems of the National Academy of Sciences of Ukraine to re-record and publish Jewish phonoarchive materials on the contemporary information storage medium. In 1998 Iryna Serheyeva defended her PhD dissertation «Historical and bibliographical analysis and archeographic study of Jewish decorated manuscripts of the 18th – first part of the 20th century Ukraine».

Iryna's professional knowledge and academic researches are highly appreciated by the scientific community of Ukraine and the world: her works include monographs and numerous articles about life and ethnographic and collecting work of the outstanding Jewish figure S. An-sky, studies about Jewish periodicals in Ukraine, and researches about *pinkasim* (unique record books of Jewish communities and societies). Dr. Iryna Serheyeva has done a lot for further studies and return of historical memory about Zinoviy Kisselgof, Mark Epstein, Avraam Harkavy, Moisei Berehovskiy, Yoel Engel. Iryna has willingly and enthusiastically shared her deep knowledge in her favorite field, inspired the younger generation for academic activity and popularized the collections of her native National library: she was a permanent professor of the author university courses about Jewish culture at the International Solomon University in Kyiv (1994–2000), at the Interdisciplinary Certificate Program in Jewish Studies (2003–2019) and Master Program in Jewish Studies (2012–2019) at the National University of Kyiv-Mohyla Academy; invited lecturer at various academic seminars; speaker at numerous international conferences and congresses.

Our dear colleague planned and strived to do so much. A sincere and faithful friend, she was always giving her support and help in someone's trouble. In joy or in sorrow she was always full of kindness and love for people. We all, her colleagues, have loved and respected her. The bright memory about Iryna will always be in our hearts.